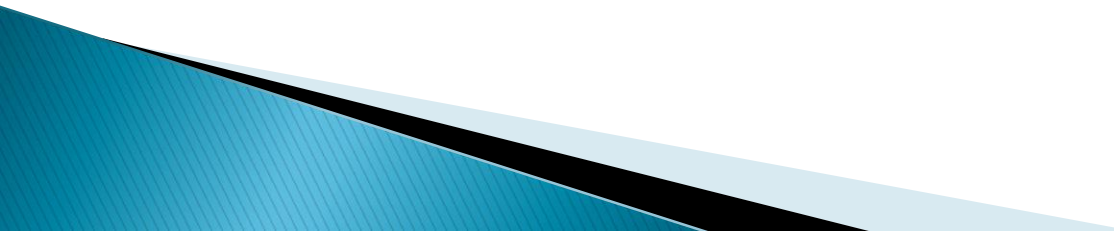

Tunnista Parkinsonin tauti

Kirsti Martikainen
Suomen Parkinson-liitto

Sidonnaisuudet
Luentopalkkio/konsultaatiopalkkio: Orionpharma, UCB
Pharma

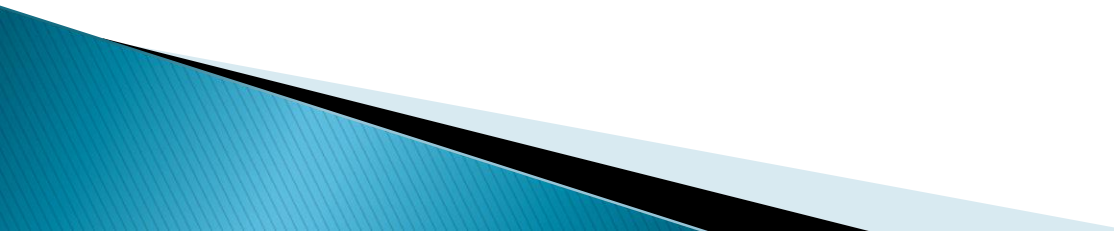
Parempi ennemmin kuin myöhemmin

- ▶ Nopeasti oikeaan diagnoosiin >> vähemmän turhia tutkimuksia ja tehottomia hoitoja
 - ▶ Hoidon ja kuntoutuksen varhainen aloitus parantaa toimintakykyä
 - ▶ Hyvä toimintakyky parantaa elämänlaatua ja työikäisellä pidentää työuraa
-

Ei pelkästään vanhojen miesten tauti

- ▶ Työterveyslääkärikin voi kohdata parkinsonpotilaan
- ▶ vaikka tavallisin sairastumisikä on 70–79v
n.3% sairastuu alle 50v

Kaikki vapina ei ole Parkinsonin tautia

- ▶ Lepovapina on Parkinsonin taudille tyypillistä
 - ▶ Kaikilla parkinsonpotilailla ei ole vapinaa
 - ▶ Hienomotoriikan hitaus ja liikkeen laajuus
-

Parkinson vai masennus?

- ▶ Hidas, ilmeetön ja masentunut
- ▶ Tarkista kävely, jäykkyys ja käsiala
 - Tyypillisesti käsiala pienenee

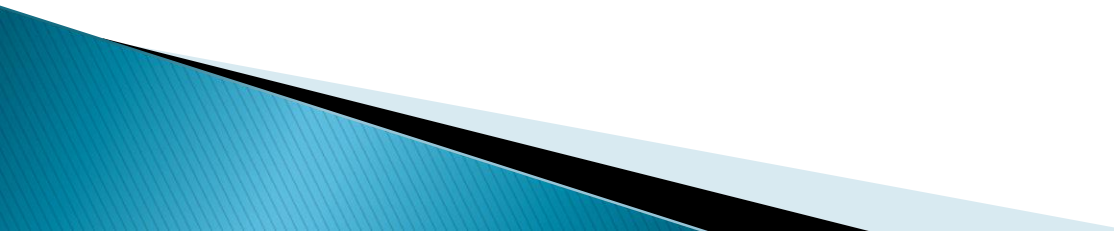
Toispuoleinen jäykkyys

- ▶ Tarkista rigiditeetti
- ▶ Kävely: myötäliikkeen puuttuminen
- ▶ Tarkkaile vapinan ilmenemistä

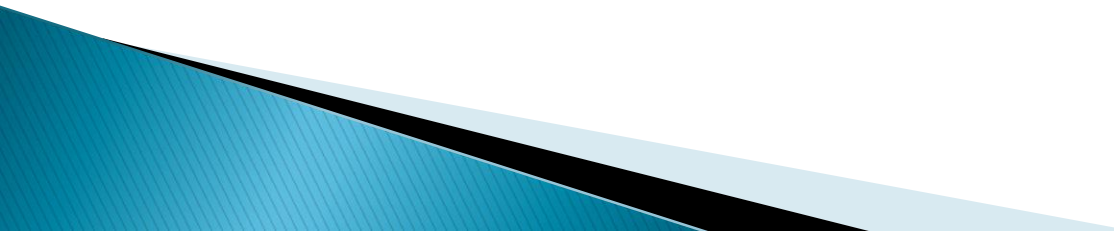
Väsymys

- ▶ Onko fyysistä väsyvyyttä
 - ▶ masennusta
 - ▶ Unen tarpeen lisääntymistä
 - ▶ Unihäiriön seurausta
- > > kaikki voivat liittyä
Parkinsonin tautiin

Hidas, kömpelö ja tumpelo

- ▶ Voi olla Parkinsonin tautia, mutta voi olla muutakin
 - ▶ Jos tulee epäilyä, hae asennon ja kävelyn muutosta
 - ▶ Parkinson–diagnoosin varmistus neurologin asiaa
-

Unen aikainen touhuilu – RBD

- ▶ Saattaa edeltää useita vuosia Parkinsonin taudin motorisia oireita
 - ▶ Oireiden kehitystä kannattaa seurata
 - ▶ Hoidoksi voi kokeilla melatoniinia
-

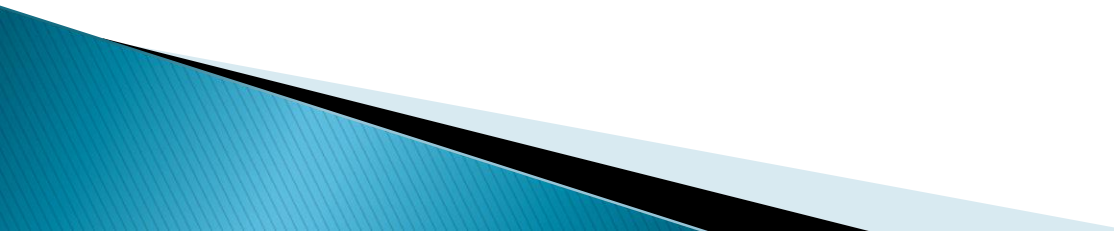
Hajuaistin heikentyminen

- ▶ Voi olla Parkinsonin taudin ensioireita
- ▶ Voi liittyä myös Alzheimerin tautiin tai monein muihinkin tautitiloihin

Ummetus alkaa usein ennen motorisia oireita

- ▶ Alkaako Parkinsonin tauti suolesta?
 - ▶ Suoliston bakteerifloora on erilaista parkinsonpotilailla kuin verrokeilla
 - ▶ Parkinsonin taudille tyypillisiä Lewyn kappaleita löytyy suoliston hermoista
-

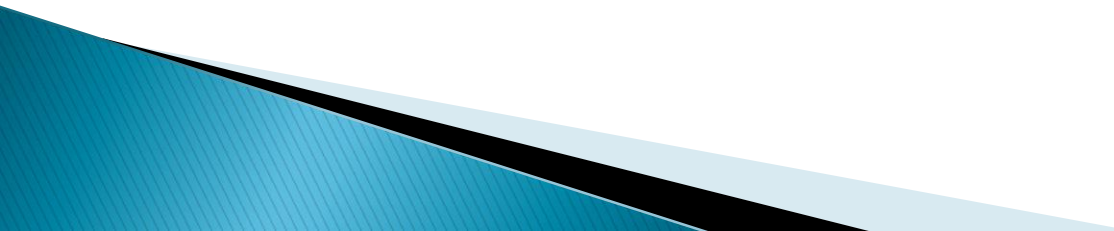
Hiljentynyt ääni

- ▶ Osalla parkinsonpotilaita puheääni heikkenee haittaavasti
 - ▶ Ääni voi olla myös herkästi väsyvä
 - ▶ Joskus alkuvaiheenkin oire, useimmiten tulee myöhemmin
 - ▶ Parkinsonpotilaat hyötyvät puheterapiasta: ääni voimistuu ja puhe selkeytyy
-

Inkontinenssi ja impotenssi

- ▶ Alkuoireena viittaa enemmän Parkinsonin tautia laajempaan ja nopeammin etenevään parkinsonismiin (Parkinson plus oireyhtymä, MSA tai PSP)
- ▶ Toistuva kaatuilu samoin

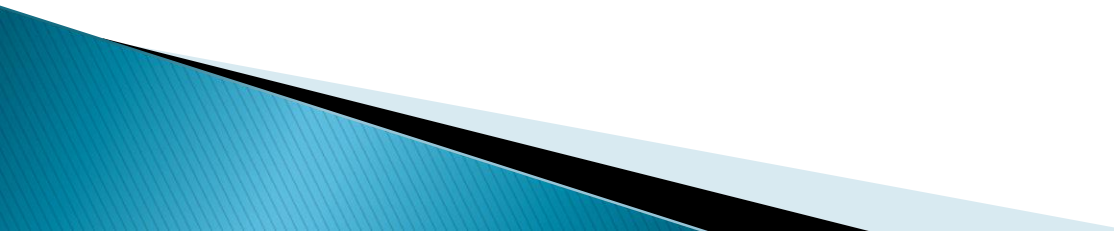
Muistisairaus vai Parkinsonin tauti

- ▶ Parkinsonin tautiin liittyy kognitiivisia oireita, hidastumista, toiminnanohjauksen heikentymistä ja keskittymisongelmia
 - ▶ Työikäisellä voi aiheuttaa jo alussa ongelmia
 - ▶ Vaikea-asteinen dementia kehittyy osalle vanhempia, mutta vasta usean vuoden motoristen oireiden jälkeen
-

Muistisairauksiin liittyy motoriikan muutoskia

- ▶ Hidastuneisuutta
- ▶ Jäykkyyttä
- ▶ Kävelyn kömpelöitymistä
- ▶ Ei tyypillistä lepovapinaa

Lewyn kappale -tauti?

- ▶ Huomattavat vireyden vaihtelut ja lisääntynyt unen tarve
 - ▶ Yksityiskohtaiset näköharhat jo pienillä lääkeannoksilla
 - ▶ Kognitiivisen suoriutumisen vaihtelu
 - ▶ Kävely lyhyt- ja matala-askelista
 - ▶ Kaatumiset
-

Alaraaja-parkinsonismi

- ▶ Voi liittyä aivojen vaskulaarisiin muutoksiin
- ▶ Aivojen kuvaus normaalipaineisen hydrokefaluksen poissulkemiseksi

Lääkeaineparkinsonismi

- ▶ Antipsykootit, myös uudemmat neuroleptit saattavat aiheuttaa
- ▶ Huimaus- ja pahoinvointilääkkeet samoin
- ▶ Oireisto häipyy yleensä noin 6kk kuluessa lääkkeen lopetuksesta
- ▶ Lääkkeen lopetuksen jälkeen voi paljastua alkava Parkinsonin tauti
 - Klotsapiini ja ketiapiini soveltuvat myös parkinsonpotilaille

Sitkeä olkapäävaiva

- ▶ Jäätynyt olkapää voi kehittyä, kun myötäliike jää jatkuvasti pois ja olkanivel ei saa riittävästi liikettä
- ▶ Fysioterapeutti saattaa alkaa epäillä Parkinsonin tautia fysioterapiaan huonosti reagoivien potilaiden kohdalla

Fysioterapeutista apua diagnostiikassa

- ▶ Epämääräisissä motorisissa oireissa voi pyytää fysioterapeuttia tekemään kokonaisvaltaisen liikunnallisen kartoituksen
 - ▶ Fysioterapeutti osaa ohjata myös sopivan liikuntaohjelman ongelmien helpottamiseksi ja toimintakyvyn parantamiseksi
 - ▶ Ohjattu oma liikunta on hyvä aloittaa heti diagnoosin varmistuttua ja miksei vaikka ennenkin
-